

Między optymizmem a niedowierzaniem: dyrektorzy finansowi o perspektywach dla polskiej gospodarki

Wstęp

Szanowni Państwo,

Dyrektorzy finansowi to grupa zawodowa o unikalnej charakterystyce. Po pierwsze, podejmują wiele kluczowych decyzji dla funkcjonowania firm, przez co mają ogromny wpływ na rozwój wydarzeń w gospodarce. Po drugie, aby zarządzać finansami przedsiębiorstwa, dyrektorzy finansowi muszą świetnie orientować się w każdej dziedzinie funkcjonowania swojej organizacji, dzięki czemu mają szczególnie obszerną wiedzę na temat firm, które reprezentują.

Z tych dwóch powodów warto jest uważnie wsłuchiwać się w to, co mówią dyrektorzy finansowi – jak oceniają kondycję swoich firm, jakie mają plany i jak widzą perspektywy gospodarcze dla kraju i świata. Często ich opinie mają charakter samosprawdzającej się przepowiedni. Właśnie dlatego Euler Hermes oraz Grant Thornton postanowiły wspólnie przyjrzeć się temu, jak dyrektorzy finansowi widzą obecne realia gospodarcze.

Podczas tegorocznych Kongresów Dyrektor Finansowy Roku, które odbyły się w Rzeszowie, Katowicach, Sopocie, Poznaniu i Warszawie, przepytaliśmy 150 dyrektorów finansowych polskich i zagranicznych firm. Postanowiliśmy sprawdzić, w jakich barwach widzą perspektywy dla gospodarki oraz jak zamierzają w tych warunkach prowadzić swoje przedsiębiorstwa. W poniższym raporcie mamy przyjemność zaprezentować wyniki tych ankiet. Tym bardziej, że wyłania się z nich dość optymistyczny obraz.

Serdecznie zapraszam do lektury,

Jan Letkiewicz
Partner Zarządzający
Audyt
Grant Thornton

Słowo od autorów

Grant Thornton

Przedsiębiorcy, menedżerowie i ekonomiści na całym świecie już od kilku lat zastanawiają się, czy kryzys gospodarczy zapoczątkowany w 2008 r. jest nadal obecny, czy też wreszcie można odtrąbić jego zakończenie i uznać, że światowa gospodarka wróciła na ścieżkę rozwoju. Wydaje się, że najgorsze mamy za sobą, ale nie mamy pewności, co nas czeka nawet w najbliższej przyszłości.

Tę samą nadzieję na trwałe ożywienie, powiązaną nadal z poczuciem niepewności, widać wśród polskich dyrektorów finansowych, którzy zostali objęci poniższym badaniem. Z jednej strony wierzą, że najgorsze za nimi i gospodarka będzie stopniowo wracać do formy – z entuzjazmem mówią o planach rozwojowych swoich firm, zapowiadają zwiększone inwestycje, tworzą miejsca pracy oraz sondują możliwości ekspansji zagranicznej. Z drugiej jednak strony, dyrektorzy finansowi mają ciągle w pamięci, że rzeczywistość czasem potrafi brutalnie weryfikować tego rodzaju optymizm.

Dlatego nadal przywiązują dużą wagę do dyscypliny kosztowej, niechętnie podnoszą wynagrodzenia pracownikom i boją się przeinwestować.

Trudno dziś przesądzać, która z tych taktyk – obronna czy ofensywna – sprawdzi się w większym stopniu. W opinii Grant Thornton sukces w dzisiejszych czasach wymaga umiejętności szybkiego reagowania na zmiany w otoczeniu i płynnego przechodzenia od taktyk obronnych do ofensywnych i odwrotnie. Horyzonty planowania powinny ulegać skróceniu, a firmy powinny być gotowe do reagowania na kilka scenariuszy rozwoju sytuacji gospodarczej.

W Grant Thornton wierzymy, że w czasach tzw. Nowej Normalności, a więc normalności po światowym kryzysie, kluczowym czynnikiem sukcesu jest szybkie „czytanie” sygnałów płynących z otoczenia i natychmiastowe dostrajanie firmy. Ważną rolę w tych procesach mogą i powinni pełnić dyrektorzy finansowi.

Tomasz Wróblewski
Partner Zarządzający
Grant Thornton

Słowo od autorów

Euler Hermes

Uczestnicy ankiety przeprowadzonej podczas kongresów Dyrektorów Finansowych w większości podobnie ocenili perspektywy biznesu w najbliższym czasie: są optymistami, ale umiarkowanymi. Co prawda, połowa z nich spodziewa się w najbliższym roku zmian na lepsze, ale kolejne 40% ankietowanych wykazuje mniejszy optymizm – przewidując gospodarce raczej trwanie niż rozwój. Wynika to z obawy dużej części ankietowanych, że koniunktura gospodarcza osiągnęła już swój szczyt i dalsza poprawa nie jest możliwa.

Na szczęście, duża część ankietowanych dyrektorów finansowych chce nie tylko chronić, ale też rozwijać swój biznes – skupiać się na finansowaniu rozwoju nowych produktów i wchodzeniu na nowe rynki zbytu. Obserwujemy to na bieżąco we własnej działalności – udział transakcji eksportowych w obrotach naszych klientów wciąż rośnie.

Co ważne, znowu rośnie znaczenie transakcji z krajami Unii Europejskiej, co można by nawet trochę na wyrost nazwać „nowym otwarciem”, czyli porównać ten optymizm z sytuacją sprzed 10 lat, gdy Polska dopiero wchodziła do Wspólnoty. Wtedy była to jednak w dużo większym stopniu spontaniczna zmiana kierunków sprzedaży i skorzystanie z nowych możliwości wspólnego rynku, a obecnie jest to raczej trzeźwa kalkulacja.

Podsumowując: polscy dyrektorzy finansowi nadal przywiązują dużą wagę do działań, które zagwarantują ich firmom przetrwanie, ale też duża część ankietowanych poważnie i z odwagą myśli już o rozwijaniu swoich przedsiębiorstw. W tym jednocześnie odpowiedzialnym i perspektywicznym podejściu dyrektorów finansowych upatruję źródeł trwałego wzrostu naszych firm, jak i całej gospodarki w najbliższych latach.

Rafał Hiszpański
Prezes
Euler Hermes

Kluczowe wnioski

52%

dyrektorów finansowych uważa, że perspektywy gospodarcze dla Polski są korzystne, a tylko...

6%

spodziewa się ich pogorszenia.

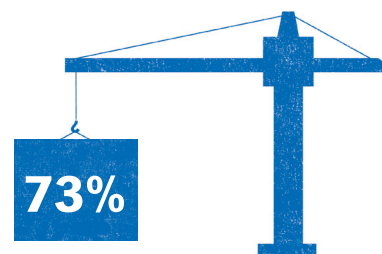
67%

dyrektorów finansowych twierdzi, że w ciągu najbliższego roku wzrosną przychody ich firm na rynku krajowym...

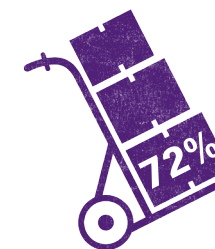
65%

spodziewa się wzrostu eksportu.

Dyrektorzy finansowi w ciągu kolejnych 12 miesięcy planują:

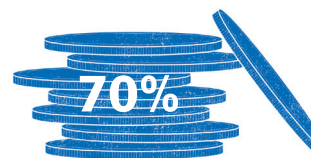

nowe inwestycje

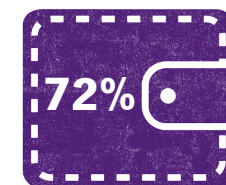

wchodzenie na nowe rynki zbytu

Nadal duża część ankietowanych nie rezygnuje jednak z działań obronnych i w ciągu kolejnych 12 miesięcy planują:

optymalizacja kosztowa

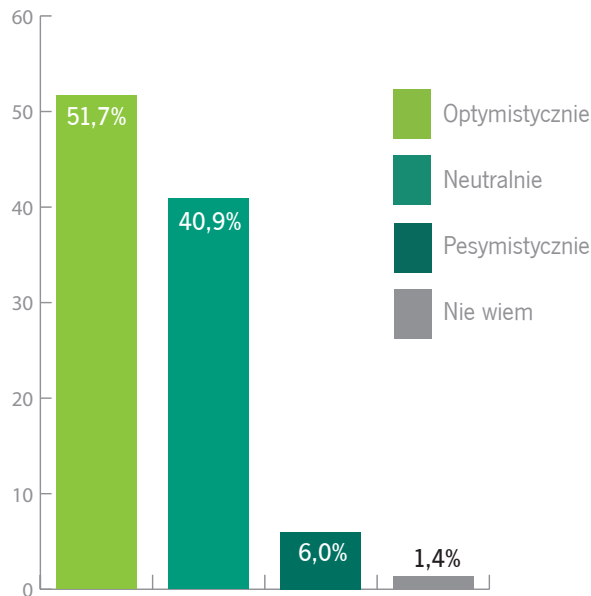
mrożenie wynagrodzeń

12 spokojnych miesięcy

Ocena sytuacji gospodarczej w Polsce i na świecie

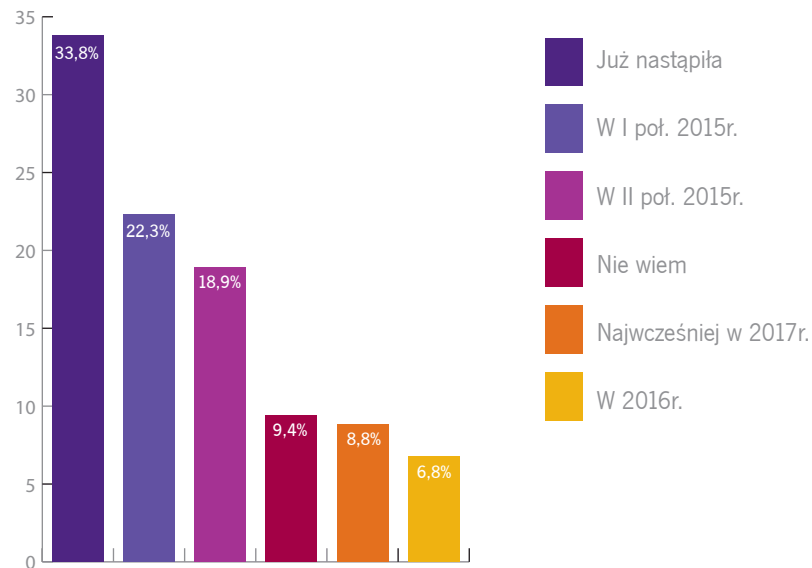
Dyrektorzy finansowi są spokojni o rozwój koniunktury na polskim rynku w najbliższym roku. Większość badanych (52%) uważa, że perspektywy gospodarcze dla Polski w perspektywie 12 miesięcy są pozytywne, a 41% ocenia je neutralnie. Pesymiści to zaledwie 6% badanych.

Wykres 1. Na ile optymistycznie przedstawiają się wg Pani/Pana perspektywy ekonomiczne na kolejne 12 miesięcy?

Mają też nadzieję, że w końcu, po 6 latach od upadku banku Lehman Brothers, globalny kryzys ostatecznie przechodzi do historii. Większość ankietowanych (56%) uważa, że poprawa koniunktury w światowej gospodarce już nastąpiła lub nastąpi do końca pierwszej połowy 2015 r. Tylko jeden na sześciu dyrektorów finansowych (16%) twierdzi, że ożywienie rozciągnie się jeszcze na przyszły rok.

Wykres 2. Kiedy nastąpi poprawa koniunktury w światowej gospodarce?

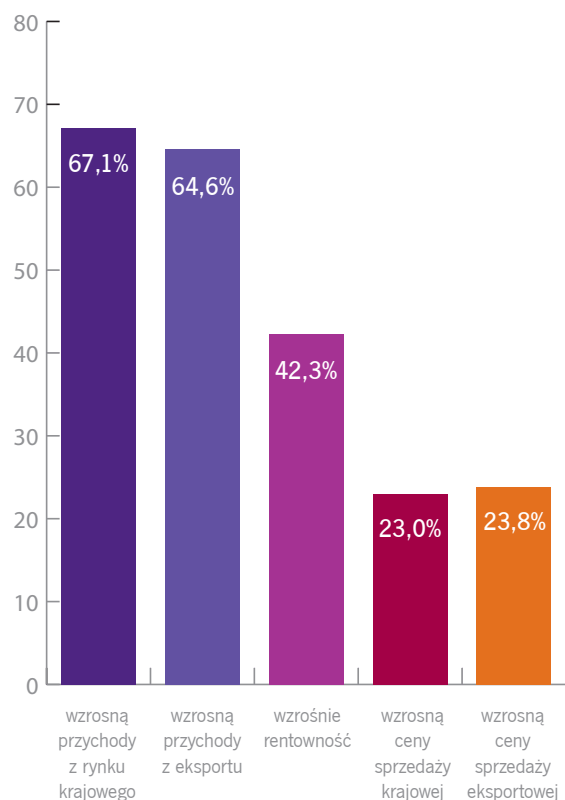

Dyrektorzy finansowi są **optymistami** w ocenie kondycji zarówno polskiej, jak i światowej gospodarki

Coraz łatwiej o klienta

Perspektywy dla przychodów

Wykres 3. Odsetek dyrektorów finansowych, według których w ich firmach w najbliższych 12 miesiącach wystąpią następujące zjawiska:

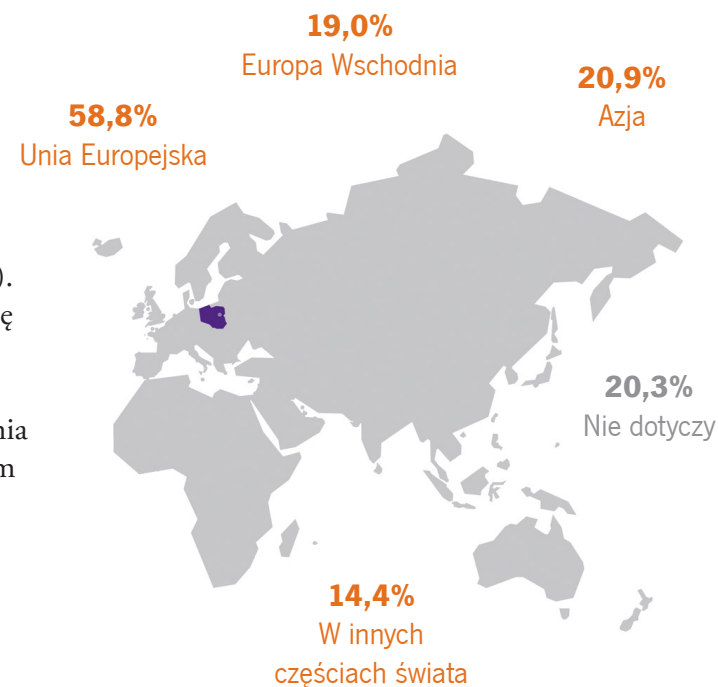

Pozytywne opinie polskich dyrektorów finansowych dotyczące światowej koniunktury gospodarczej przekładają się także na pomyślne przewidywania dotyczące działalności ich firm. Aż 67% badanych uważa, że w ciągu najbliższego roku wzrosną przychody ich przedsiębiorstw z rynku krajowego, a 64% ankietowanych przewiduje zwiększenie przychodów z eksportu.

Głównych szans na zwiększenie eksportu dyrektorzy finansowi upatrują w krajach UE (58%). Za atrakcyjne kierunki badani uważają również Azję (21%) i Europę Wschodnią (19%).

To pokazuje, że w przewidywalnej perspektywie Unia pozostanie zdecydowanie najważniejszym partnerem handlowym polskiej gospodarki, ale rośnie także znaczenie nowych, dalszych i znaczenie słabiej rozpoznanych przez nasze firmy rynków.

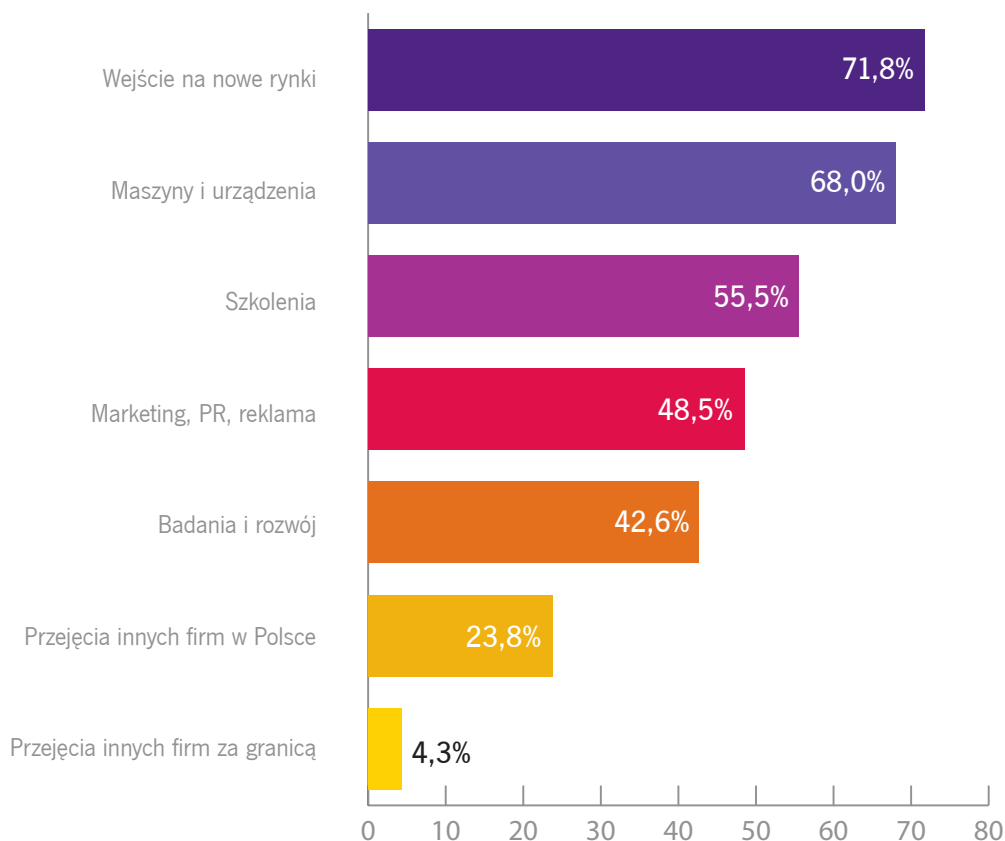
Wykres 4. W których rynkach upatruje Pan/Pani główne szanse na zwiększenie/uplasowanie swojego eksportu?

Będziemy odważnie inwestować...

Plany inwestycyjne

Wykres 5. Odsetek dyrektorów finansowych, którzy zapowiadają wzrost określonych wydatków w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

Optymistyczne nastroje panujące wśród dyrektorów finansowych mają odzwierciedlenie w ich planach dotyczących wzrostu nakładów na inwestycje. Aż 72% badanych w ciągu najbliższych 12 miesięcy zamierza zwiększyć wydatki związane z wchodzeniem firmy na nowe rynki, a 68% zamierza zwiększyć wydatki na maszyny, urządzenia i inne środki trwałe.

Przedsiębiorstwa zamierzają też inwestować w edukację pracowników, w działania wspierające sprzedaż oraz, w mniejszym stopniu, w badania i rozwój.

Ponadto, spora grupa badanych dyrektorów (28%) planuje podejmować tak kosztowne i odważne inwestycje, jak rozwijanie firmy przez akwizycję.

...ale zatrudniać z rozwagą

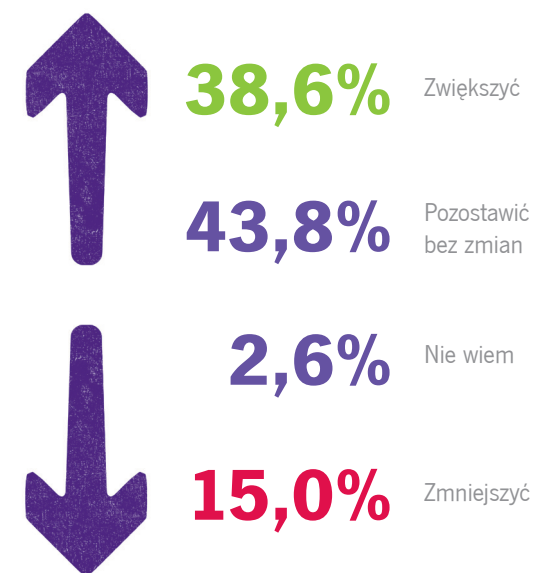
Perspektywy dla zatrudnienia

Optymizm dyrektorów finansowych wobec koniunktury gospodarczej powoli zaczyna przekładać się na politykę kadrową firm. Ponad jedna trzecia ankietowanych dyrektorów (39%) deklaruje, że ich organizacja zwiększy zatrudnienie w ciągu najbliższego roku, a tylko co siódmy (15%) planuje zredukować liczbę pracowników. Prawie połowa (44%) dyrektorów zamierza pozostawić zatrudnienie na niezmiennym poziomie.

Deklaracje dotyczące zwiększenia zatrudnienia występują najczęściej wśród przedstawicieli małych firm (przychody do 40 mln zł). Niemal 50% badanych dyrektorów finansowych z tego rodzaju przedsiębiorstw zapowiada wzrost zatrudnienia. Najmniej optymistyczni w tej kwestii są przedstawiciele dużych przedsiębiorstw (przychody powyżej 200 mln zł) – w tej grupie 30% dyrektorów deklaruje wzrost zatrudnienia, a 21% jego redukcję.

Wykres 6. Jak w ciągu najbliższych 12 miesięcy firma zamierza zmienić swój poziom zatrudnienia?

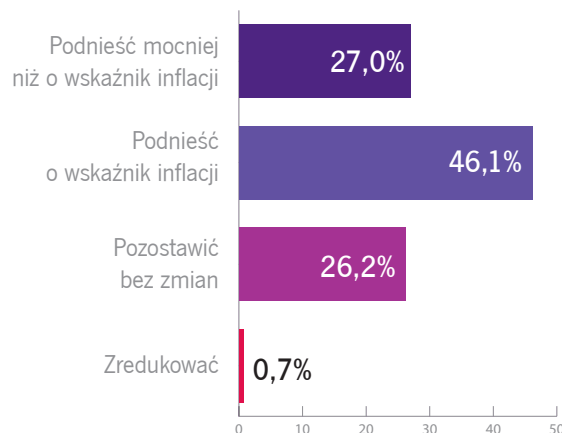

Płacić, ale nie przepłacać

Perspektywy dla wzrostu płac

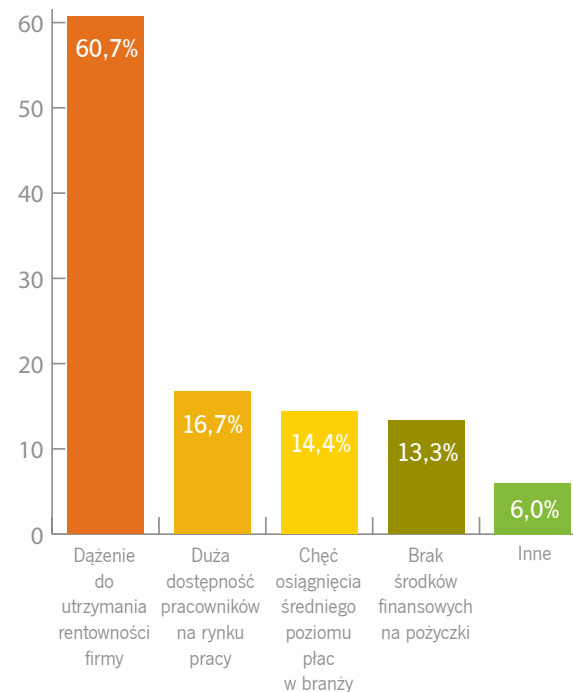
Optymizm obserwowany wśród przedsiębiorstw w niewielkim stopniu przekłada się jednak na ich politykę płacową. Prawie co drugi (46%) ankietowany dyrektor finansowy stwierdził, że średnie wynagrodzenie w ich firmie w ciągu kolejnych 12 miesięcy wzrośnie jedynie w tempie zbliżonym do wskaźnika inflacji (a ten jest i prawdopodobnie pozostanie w najbliższych kwartałach na bardzo niskim poziomie), a co czwarty (26%) deklaruje, że pensje w ogóle nie będą podnoszone.

Wykres 7. Jak w ciągu najbliższych 12 miesięcy firma zamierza zmienić swój poziom zatrudnienia?

W kwestii przyczyn ograniczania podwyżek w firmach, respondenci okazali się dość zgodni – aż 61% ankietowanych jest zdania, że płace pracowników nie są podwyższane z powodu dążenia do utrzymania poziomu rentowności.

Wykres 8. Jakie czynniki w największym stopniu ograniczają skalę podwyżek płac?

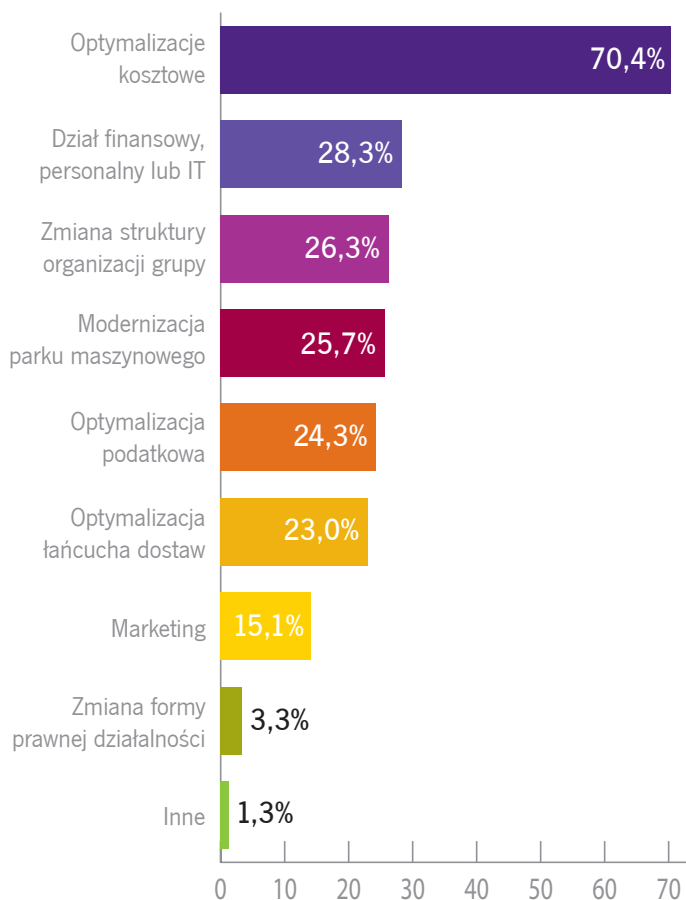

Jedynie **27%** dyrektorów zamierza podnosić wynagrodzenia w tempie szybszym niż inflacja.

Koszty będziemy trzymać żelazną ręką

Plany optymalizacyjne i zatory

Wykres 9. W których obszarach w ciągu 12 miesięcy planowane są działania optymalizacyjne lub restrukturyzacyjne?

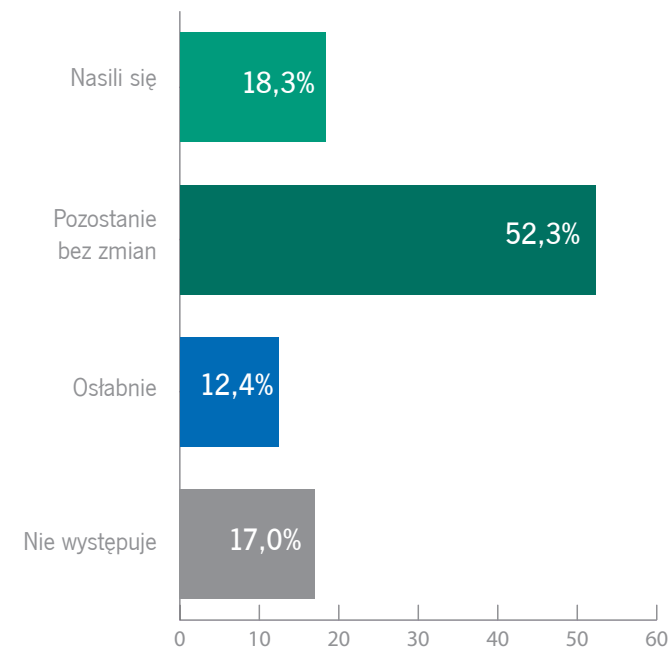
O tym, że optymizm dyrektorów finansowych jest nadal ograniczony i że zachowują oni sporą dozę ostrożności, świadczą też ich plany dotyczące polityki kosztowej.

Ankietowani wciąż odczuwają bowiem potrzebę zwiększania dyscypliny finansowej. Aż 70% dyrektorów finansowych deklaruje, że w ciągu 12 miesięcy ich firmy przeprowadzą optymalizację kosztową.

Dużo mniejszą popularnością cieszą się działania optymalizacyjne w działach finansowo-księgowych, kadrowo-płacowych i IT czy zmiana struktury organizacyjnej grupy.

Mimo spodziewanego nasilenia się koniunktury gospodarczej, ankietowani dyrektorzy finansowi nie oczekują istotnej poprawy sytuacji płynnościowej na rynku. Ograniczenia zatorów płatniczych w najbliższym roku spodziewa się 18% badanych, a 12% sądzi, że zjawisko to nawet się zaostrzy.

Wykres 10. Jak w ciągu najbliższych 12 miesięcy zmieni się zjawisko zatorów płatniczych dotyczących firmę?

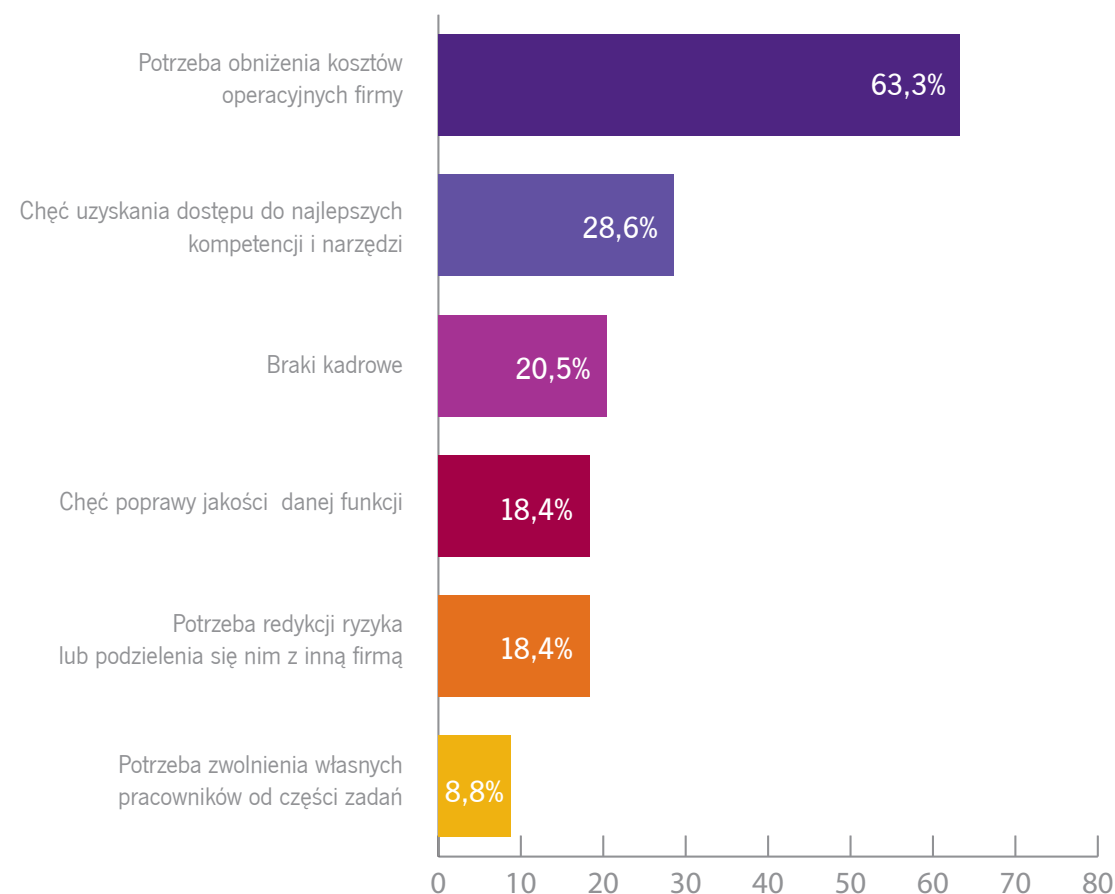
Dlatego lubimy dzielić się zadaniami

Outsourcing

Od lat, a zwłaszcza w okresach dekonjunktury, rośnie skłonność przedsiębiorstw do wydziałania niektórych obszarów działalności firmy na zewnątrz organizacji. Jak pokazuje badanie, najczęstszym powodem stosowania tych rozwiązań jest chęć ograniczenia kosztów operacyjnych firmy – wskazuje tak dwie trzecie (63%) przebadanych dyrektorów finansowych. Jednak inne motywacje również występują dość często.

Więcej niż co czwarty (28%) ankietowany twierdzi, że stosuje outsourcing, by uzyskać dostęp do najlepszych kompetencji merytorycznych i narzędzi, a co piąty deklaruje, że wydziałanie zadań na zewnątrz pomaga firmie w zaspokajaniu niedoborów kadrowych oraz pozwala na ograniczenie ryzyka biznesowego.

Wykres 11. Jakie powody skłoniły Państwa lub mogą skłonić do wydziałania funkcji pomocniczych na zewnątrz organizacji?

Audytor uczy i pomaga

Badanie sprawozdania finansowego

Wykres 12. Jaka jest dla Państwa najważniejsza wartość badania sprawozdania finansowego?

44,2%

Wymiana poglądów na temat ujęcia rachunkowego specyficznych sytuacji

42,2%

Możliwość wychwycenia słabości firmy w rachunkowości i kontroli wewnętrznej

23,1%

Aspekty edukacyjne i motywacyjne dla zespołu finansowo-księgowego

15,0%

Nie widzę żadnej wartości badania sprawozdania to tylko obowiązek ustawy

Zapytaliśmy dyrektorów finansowych także o to, jak postrzegają kwestię badania sprawozdań finansowych przez zewnętrznych audytorów.

Dla 42% dyrektorów badanie sprawozdań umożliwia przedyskutowanie słabości organizacji w zakresie systemu rachunkowości i kontroli wewnętrznej. Według jednego na siedmiu ankietowanych, badanie sprawozdania finansowego to tylko obowiązek ustawy i nie zauważają oni żadnej wartości dodanej.

Okazuje się, że największą wartością takiego badania jest wymiana poglądów z wyspecjalizowanym audytorem na temat tego, jak ująć w księgach specyficzne, niestandardowe zdarzenia gospodarcze. Taką odpowiedź wskazało 44% badanych.

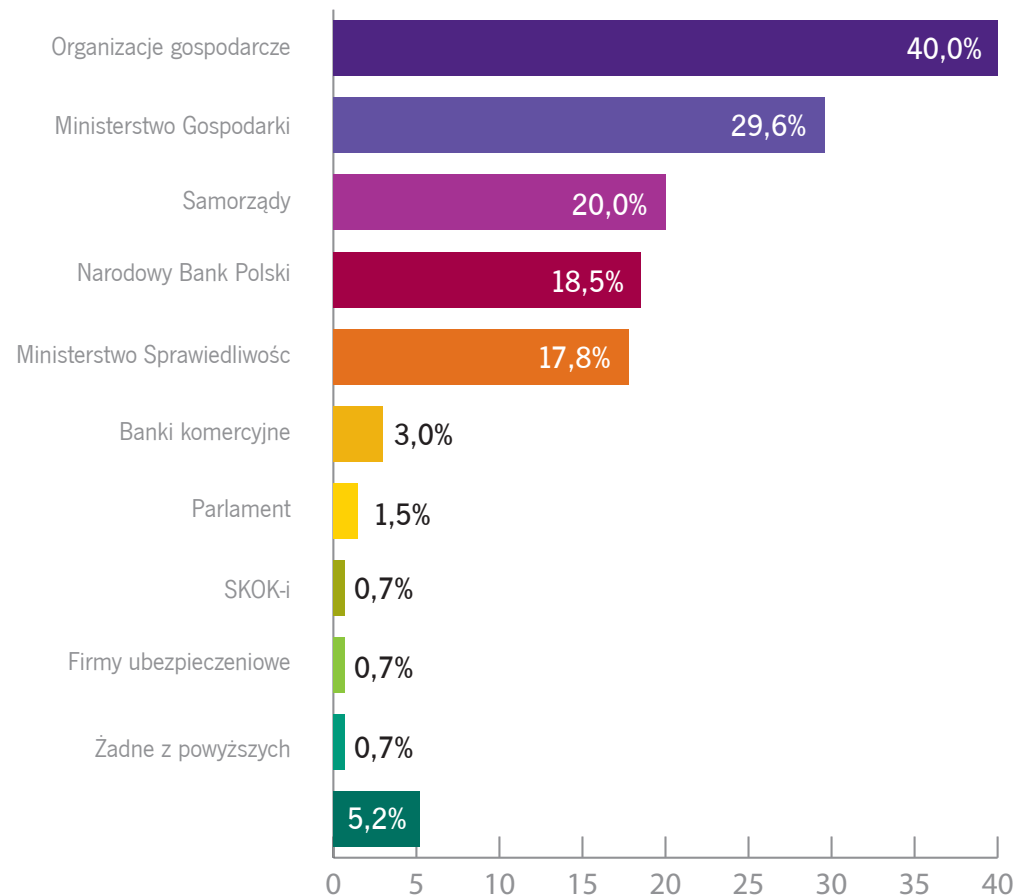
Biznes pomaga sobie sam

Wsparcie w rozwoju

Dyrektorzy finansowi dość rzadko czują wsparcie ze strony administracji publicznej. Zapytani o to, od których instytucji otrzymują największe wsparcie w rozwoju firm, wskazują najczęściej na organizacje biznesowe, np. izby gospodarcze i konfederacje (40% wskazań).

Spośród instytucji rządowych najlepiej oceniane jest Ministerstwo Gospodarki (30%), prawdopodobnie dzięki wprowadzonym od kilku lat pakietom ograniczającym bariery administracyjne dla firm. Dyrektorzy finansowi relatywnie dobrze (na tle innych instytucji publicznych) oceniają też działalność Ministerstwa Finansów (18%) i Narodowego Banku Polskiego (19%). Bardzo rzadko natomiast odczuwają wsparcie ze strony parlamentu oraz instytucji finansowych.

Wykres 13. Jaka jest dla Państwa najważniejsza wartość badania sprawozdania finansowego?

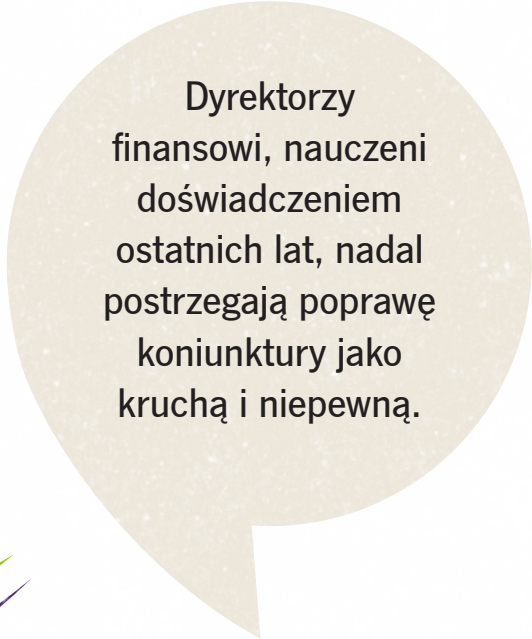

Podsumowanie

Wyniki ankiet zaprezentowane w raporcie pokazują, że wśród polskich dyrektorów finansowych panuje optymizm. Są oni przekonani o poprawie światowej koniunktury i z dużymi nadziejami patrzą w przyszłość. Badani spodziewają się w związku z tym wzrostu popytu na towary i usługi ich firm, a co za tym idzie – oczekują też poprawy kondycji finansowej swoich organizacji.

Tak pozytywne przewidywania mają także duże przełożenie na plany dotyczące działalności firm. Dyrektorzy finansowi starają się przygotowywać swoje przedsiębiorstwa do okresu ożywienia, zwiększając nakłady na inwestycje i tworząc nowe miejsca pracy. Planują też ekspansję na nowe rynki zbytu i wprowadzanie na rynki nowe produkty.

Mimo tych optymistycznych prognoz, dyrektorzy finansowi pozostają jednak w niektórych obszarach wyraźnie ostrożni i starają się ograniczać ryzyko. Nie zamierzają znacząco podnosić wynagrodzeń pracownikom, relatywnie rzadko planują zwiększać nakłady na badania i rozwój oraz przywiązują wciąż dużą wagę do działań restrukturyzacyjnych.

Dyrektorzy finansowi, nauczeni doświadczeniem ostatnich lat, nadal postrzegają poprawę koniunktury jako kruchą i niepewną.

Kongres Dyrektor Finansowy Roku i konkurs „Dyrektor Finansowy Roku”

Raport został opracowany na podstawie ankiet zebranych podczas pięciu kongresów Dyrektor Finansowy Roku, które odbyły się w kwietniu i maju 2014 r. Kongresy te to jedyne w swoim rodzaju wydarzenia w Polsce. Spotkania zawsze poruszają najbardziej aktualne problemy, z którymi muszą się zmierzyć menedżerowie polskich przedsiębiorstw, a zwłaszcza menedżerowie odpowiedzialni za finanse. Kongresy stanowią doskonałą platformę wymiany poglądów i doświadczeń, a także są miejscem do dyskusji merytorycznych dla osób profesjonalnie zajmujących się finansami przedsiębiorstw.

Głównym punktem projektu jest wyłonienie zwycięzcy ogólnopolskiego konkursu „Dyrektor Finansowy Roku”, w którym może wziąć udział każdy dyrektor finansowy z naszego kraju. W tym roku odbyła się już dziewiąta edycja tego prestiżowego konkursu, który nagradza osoby skuteczne w działaniu, ale jednocześnie kierujące się profesjonalizmem i etyką zawodową.

Nagroda kierowana jest do osób, które w dużym stopniu przyczyniły się do rozwoju swojej firmy i budowania jej wartości. W tym roku ogłoszenie

wyników miało miejsce 27 maja podczas gali w Warszawie. Kapituła konkursu uhonorowała najlepszych przedsiębiorców w 2 kategoriach.

Duże przedsiębiorstwa

[Grzegorz Dzik](#)

Wiceprezes zarządu ds. finansów

Neuca

Małe i średnie przedsiębiorstwa

[Bogusław Galusik](#)

Członek zarządu, Dyrektor ds. finansowych

Polfurnitur

Kontakt

Jan Letkiewicz
Partner zarządzający
T +48 61 62 51 208
M +48 607 665 728
E jan.letkiewicz@pl.gt.com

Paweł Zaczyński
Menedżer
T +48 22 20 54 873
M +48 691 710 407
E pawel.zaczynski@pl.gt.com

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie mają jedynie charakter ogólny i poglądowy. Nie stwarzają one stosunku handlowego ani stosunku świadczenia usług doradztwa opodatkowego, prawnego, rachunkowego lub innego profesjonalnego doradztwa. Przed podjęciem jakichkolwiek działań należy skontaktować się z profesjonalnym doradcą w celu uzyskania porady dostosowanej do indywidualnych potrzeb.

Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k. dołożyło wszelkich starań, aby informacje znajdujące się w niniejszym dokumencie były kompletne, prawdziwe i bazowały na wiarygodnych źródłach. Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k. nie ponosi jednak odpowiedzialności za ewentualne błędy lub braki w nich oraz błędy wynikające z ich nieaktualności. Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k. nie ponosi także odpowiedzialności za skutki działań będące rezultatem użycia tych informacji.

